

modum sibi competentem, & à principio separato. Alii vero Philosophi attenderunt ad ipsas formas, ac si eis per se fieri deberetur; & ideo posuerunt omnes formas esse à principio formali separato.

Sed positio Aristotelis multo rationabilior est: quia nihil incipit, vel fit, vel generatur, nisi secundum modum quo esse habet: & ideo concedimus animam sensibilem, & vegetabilem ex traduce esse. Modus autem traditionis talis est: cum enim omne agens univocum, & proximum inducat speciem suam in patiente, & cibus, secundum quod est patiens, & alteratum, in nutrimentum corporis cedat, quia nutrit secundum quod est potentia caro, ut in I. de gener. text. xxxix. & in II. de Anima, à text. xlv. us ad l. dicitur, oportet quod in fine speciem, & virtutem nutrimenti recipiat. Ante ergo ultimam assimilationem, quando efficitur actu pars determinata, ut caro, vel os, est in eo virtus speciei indeterminata ad hoc vel illud, quia determinatio ad hoc vel illud est secundum propriam virtutem determinatam parvis: & ideo cum semen sit residuum ultimi cibi propinquissimi ad ultimam conversionem, est in eo potentia totum, & non actu aliqua pars; ante vero quam resolvatur per actum virtutis generativæ separatum à reliquo sui generis, est in eo potentia illa indistincta; sicut forma totius non est in parte nisi in potentia; quando autem separatur, efficitur actu habens talem potentiam, vel formam; sicut etiam videmus in animalibus annulosis, in quibus, secundum Philosophum, una est anima in actu, & plures in potentia: unde quando dividuntur, efficitur qualibet pars animata habens animam distinctam. In hoc tamen differunt, quia propter parvam differentiam organorum in illis animalibus, pars est fere toti consimilis; & ideo in parte remanet anima perfecta, sicut erat in toto: semen autem deciduum nondum est actu simile toti, sed in potentia propinqua; & ideo non remanet post divisionem animæ in actu, sed in potentia: propter quod dicitur (a) II. de Anima, quod semen in potentia vivit, & non actu. Hæc autem potentia non est passiva in semine maris, sicut dicimus ligna, & lapides esse in potentia domus, sic enim est potentia in menstruo mulieris, sed est potentia activa, sicut dicimus formam domus in mente artificis esse potentia domus: unde arti comparat eam Philosophus in XVII. de animalibus, seu de gener. animal. Lib. II. cap. xx. & hanc potentiam Avicenna, & Commentator in VII. Metaphys. vocant virtutem formativam: quæ quidem virtus quantum ad modum operandi media est inter intellectum & alias vires animæ. Aliæ enim vires utuntur in suis operationibus determinatis organis, intellectus autem nullo; hæc autem utitur aliquo corporali in sua operatione quod nondum habet determinatam speciem; subiectum autem, & organum hujus virtutis est spiritus vitalis inclusus in semine: unde ad continentium hujusmodi spiritum, semen est spumosum, & hæc est causa albedinis ejus. Huic autem spiritui con-

Ad primum ergo dicendum, quod anima sensibilis nullo modo est hoc aliquid: quia nec habet aliquam partem sui, per quam individuetur; nec habet esse subsistens, & absolutum, cum nulla ejus operatio sit nisi mediante corpore; nec hoc ipsum quod est movere motu progressivo, facit sine organo corporali. Est enim duplex virtus motiva, una imperans, & altera imperata. Imperans est virtus appetitiva sensitiva, cujus actus constat quod non est sine organo corporali. Virtus autem motiva imperata, & exequens motum, est vis quædam musculus, & lacertis affixa, quorum motu totum corpus movetur. Et sic patet quod in motu animalis hæc operatio quæ est movere, non est animæ sensitivæ secundum se, sed mediante organo corporali: unde non sequitur quod esse absolutum habeat.

Ad secundum dicendum, quod ex actione qualitatum elementarium sequitur aliquid dupliciter. Uno modo ex ipsis secundum se, sicut sapor, & odor, durum, & molle, & alia quæ determinantur in IV. Meteor. cap. 11. & seqq. & sic nec anima sensibilis, nec aliqua forma substantialis ex actionibus earum sequitur: quia sequeretur quod formæ substantiales ex necessitate materiæ inducerentur, ut Empedocles dixit. Alio autem modo sequitur aliquid ex eis sicut ex instrumentis, ut dicit Philosophus in II. de Anima, text. xl. & xli. quod ignis in motu augmenti est sicut instrumentum regulatum: sed principaliter agens, & regulans est virtus animæ dirigens in determinatam quantitatem. Et similiter dico, quod ex actionibus qualitatum activarum sequitur anima sensibilis, & aliæ formæ substantiales secundum quod in eis ut instrumentis manet virtus animæ, vel alterius substantialis formæ, & ipsius cæli: & ideo non oportet, cum non agant in virtute sua tantum, quod ex actionibus earum nihil sequatur ultra earum speciem, quia ex motu instru-

Ex Edit. P. Nicol. (a) Ex XI. de Animalibus exemplaria Gothica citant. Utrinque porro colligi potest XI. quidem de animalibus qui nunc est I. de partibus animal. cap. 1. versus finem; II. autem de Anim. text. x. ubi dicitur: Non est illud quod abiecit animam, potentia existens ut vivat; semen autem, & fructus potentia hujusmodi corpus est. Sed & Lib. II. de gener. anim. cap. v. fere sub finem expressius, ubi etiam artis, & seminis comparationem præmittit paullo infra notatam; non, sicut prius, Lib. XVII. de animal. qui de gener. animal. tertius est. (b) XVI. de animal. sive Lib. II. de gener. anim. qui cum XVI. de anim. coincidit, partim cap. 1. ubi calore animalis generationem fieri ait, partim cap. 111. ubi aliquid in semine inesse addit, quo fecundum reddatur; idque calorem esse dicit ab elementari & solari distinctum, elementari tamen respondens. Nec tale quidquam de calore Lib. XV. de animal. qui prius tamen indicabatur, sive I. de gener. anim. qui ei correspondet.

mentum sequitur effectus secundum rationem principalis agentis. Ad tertium dicendum, quod supposito secundum fidem nostram quod cælum sit corpus inanimatum, nihilominus tamen ponimus quod motus ejus sit ab aliqua substantia spirituali sicut motore: & cum motus sit, actus motoris, & mobilis, oportet quod in motu non tantum relinquatur virtus corporalis ex parte mobilis; sed etiam virtus quædam spiritualis ex parte motoris: & quia motor est vivens nobilissima vita, ideo non est inconveniens, si motus cælestis, in quantum est in eo intensio, & virtus motoris, per modum quo virtus agentis principalis est in instrumento, est causa vitæ materialis, qualis est per animam sensibilem, & vegetabilem. Ad quartum dicendum, quod quamvis homo, & equus in hoc convenient quod est sensibile, non tamen oportet quod anima sensibilis sit unius rationis in homine, & equo: quia homo, & equus non sunt unum animal in specie: unde in homine anima sensibilis est multo nobilior quam in aliis animalibus quantum ad principales actus, ut patet in actibus interiorum sensuum, & in operatione tactus, qui est principalis sensus: in omni enim toto potestativo potentia inferior superiori conjuncta perfectior invenitur, ut potestas præpositi multo excellentior est in Rege. Anima autem sensibilis in homine per essentiam conjungitur animæ rationali, & ideo totum est per creationem. Sed tamen modus traditionis seminis est similis in homine, & in aliis animalibus, quia in semine hominis est etiam virtus formativa, sicut in animalibus; sed quia actio illius virtutis est materialis, ut dictum est, non potest actio ejus pertingere ad essentiam immaterialem; sed tamen per actionem hujus virtutis primo consequitur conceptus vitam nutritivam, & postea vitam sensitivam. Sed quia, ut Avicenna dicit, de natura animal. cap. ix. & de anima part. v. cap. vii. in hoc processu sunt plurimæ generationes, & corruptiones, sicut quod semen convertitur in sanguinem, & sic deinceps; quando venit ad secundam perfectionem, prima perfectio non manet eadem numero, sed acquiritur simul cum acquisitione secundæ: & sic patet quod in infusione animæ rationalis (1) homo simul consequitur in una essentia animæ animam sensitivam, & vegetativam; & priores perfectiones non manent eadem numero.

Ad quintum dicendum, quod in animalibus generatis ex putrefactione virtus cæli, ut Commentator dicit in VII. Metaph. com. xxxi. supplet locum virtutis formativæ in semine: hujusmodi enim animalia propter sui imperfectionem non requirunt tot ad sui generationem sicut animalia perfectiora, in quibus oportet quod cum virtute cælesti adsit in semine virtus animæ à patre derivata: est enim virtus cælestis in omnibus corporibus inferioribus sicut virtus motoris in moto, ut inducat unumquodque in speciem secundum materiam dispositionem: & hæc virtutes cælestes in elementis receptæ vocantur à Philosopho in XVI. de animalibus, vel de gener. animal. Lib. II. cap. 111. virtutes animæ, quibus omnia elementa plena dicit, eo quod hujusmodi virtutes sunt sufficientes ad animationem materiæ, si pertingant ad aliquam complexionis æqualitatem.

Ad primum ergo dicendum, quod anima sensibilis nullo modo est hoc aliquid: quia nec habet aliquam partem sui, per quam individuetur; nec habet esse subsistens, & absolutum, cum nulla ejus operatio sit nisi mediante corpore; nec hoc ipsum quod est movere motu progressivo, facit sine organo corporali. Est enim duplex virtus motiva, una imperans, & altera imperata. Imperans est virtus appetitiva sensitiva, cujus actus constat quod non est sine organo corporali. Virtus autem motiva imperata, & exequens motum, est vis quædam musculus, & lacertis affixa, quorum motu totum corpus movetur. Et sic patet quod in motu animalis hæc operatio quæ est movere, non est animæ sensitivæ secundum se, sed mediante organo corporali: unde non sequitur quod esse absolutum habeat.

Ad secundum dicendum, quod ex actione qualitatum elementarium sequitur aliquid dupliciter. Uno modo ex ipsis secundum se, sicut sapor, & odor, durum, & molle, & alia quæ determinantur in IV. Meteor. cap. 11. & seqq. & sic nec anima sensibilis, nec aliqua forma substantialis ex actionibus earum sequitur: quia sequeretur quod formæ substantiales ex necessitate materiæ inducerentur, ut Empedocles dixit. Alio autem modo sequitur aliquid ex eis sicut ex instrumentis, ut dicit Philosophus in II. de Anima, text. xl. & xli. quod ignis in motu augmenti est sicut instrumentum regulatum: sed principaliter agens, & regulans est virtus animæ dirigens in determinatam quantitatem. Et similiter dico, quod ex actionibus qualitatum activarum sequitur anima sensibilis, & aliæ formæ substantiales secundum quod in eis ut instrumentis manet virtus animæ, vel alterius substantialis formæ, & ipsius cæli: & ideo non oportet, cum non agant in virtute sua tantum, quod ex actionibus earum nihil sequatur ultra earum speciem, quia ex motu instru-

Ad primum ergo dicendum, quod anima sensibilis nullo modo est hoc aliquid: quia nec habet aliquam partem sui, per quam individuetur; nec habet esse subsistens, & absolutum, cum nulla ejus operatio sit nisi mediante corpore; nec hoc ipsum quod est movere motu progressivo, facit sine organo corporali. Est enim duplex virtus motiva, una imperans, & altera imperata. Imperans est virtus appetitiva sensitiva, cujus actus constat quod non est sine organo corporali. Virtus autem motiva imperata, & exequens motum, est vis quædam musculus, & lacertis affixa, quorum motu totum corpus movetur. Et sic patet quod in motu animalis hæc operatio quæ est movere, non est animæ sensitivæ secundum se, sed mediante organo corporali: unde non sequitur quod esse absolutum habeat.

Ad secundum dicendum, quod ex actione qualitatum elementarium sequitur aliquid dupliciter. Uno modo ex ipsis secundum se, sicut sapor, & odor, durum, & molle, & alia quæ determinantur in IV. Meteor. cap. 11. & seqq. & sic nec anima sensibilis, nec aliqua forma substantialis ex actionibus earum sequitur: quia sequeretur quod formæ substantiales ex necessitate materiæ inducerentur, ut Empedocles dixit. Alio autem modo sequitur aliquid ex eis sicut ex instrumentis, ut dicit Philosophus in II. de Anima, text. xl. & xli. quod ignis in motu augmenti est sicut instrumentum regulatum: sed principaliter agens, & regulans est virtus animæ dirigens in determinatam quantitatem. Et similiter dico, quod ex actionibus qualitatum activarum sequitur anima sensibilis, & aliæ formæ substantiales secundum quod in eis ut instrumentis manet virtus animæ, vel alterius substantialis formæ, & ipsius cæli: & ideo non oportet, cum non agant in virtute sua tantum, quod ex actionibus earum nihil sequatur ultra earum speciem, quia ex motu instru-

Ad quintum dicendum, quod in animalibus generatis ex putrefactione virtus cæli, ut Commentator dicit in VII. Metaph. com. xxxi. supplet locum virtutis formativæ in semine: hujusmodi enim animalia propter sui imperfectionem non requirunt tot ad sui generationem sicut animalia perfectiora, in quibus oportet quod cum virtute cælesti adsit in semine virtus animæ à patre derivata: est enim virtus cælestis in omnibus corporibus inferioribus sicut virtus motoris in moto, ut inducat unumquodque in speciem secundum materiam dispositionem: & hæc virtutes cælestes in elementis receptæ vocantur à Philosopho in XVI. de animalibus, vel de gener. animal. Lib. II. cap. 111. virtutes animæ, quibus omnia elementa plena dicit, eo quod hujusmodi virtutes sunt sufficientes ad animationem materiæ, si pertingant ad aliquam complexionis æqualitatem.

Ad quintum dicendum, quod in animalibus generatis ex putrefactione virtus cæli, ut Commentator dicit in VII. Metaph. com. xxxi. supplet locum virtutis formativæ in semine: hujusmodi enim animalia propter sui imperfectionem non requirunt tot ad sui generationem sicut animalia perfectiora, in quibus oportet quod cum virtute cælesti adsit in semine virtus animæ à patre derivata: est enim virtus cælestis in omnibus corporibus inferioribus sicut virtus motoris in moto, ut inducat unumquodque in speciem secundum materiam dispositionem: & hæc virtutes cælestes in elementis receptæ vocantur à Philosopho in XVI. de animalibus, vel de gener. animal. Lib. II. cap. 111. virtutes animæ, quibus omnia elementa plena dicit, eo quod hujusmodi virtutes sunt sufficientes ad animationem materiæ, si pertingant ad aliquam complexionis æqualitatem.

EXPOSITIO TEXTUS.

UT si de pedibus (2), ad servitutem subjicienda. Non videtur esse verum per hoc quod dicitur Genes. 111. 16. Sub viri potestate eris. Et dicendum, quod hoc in penam mulieris inobedientis inductum est. Vel dicendum, quod non est sub potestate viri per modum servitutis, sed per modum gubernationis.

Ideoque potius de illo addito quam de ipsa costa mulier facta deberet dici. Hæc conclusio non sequitur: cujus ratio in objectionibus dicta est.

Et sane miraculo quo postea de quinque panibus à Jesu cælesti benedictione multiplicatis quinque millia hominum satiatum sunt. Hæc similitudo etiam ad probandum ejus propositum non valet: quia Augustinus eo modo multiplicationem illam factam dicit, super Joann. tract. xxiv. sicut ex paucis granis crescunt multæ segetes: quod quidem per attractionem humoris à terra certum est fieri.

Cum Angelorum ministerio facta sit mulieris formatio, non est eis tamen tribuenda creationis potentia. Quod quidem ministerium esse potuit in separatione costæ, & in congregatione materiæ, ex cujus conditione corpus mulieris formatum est.

Tamen propter effectus diversos pluraliter dicit Augustinus causas primordiales omnium rerum in Deo esse. Et hoc est secundum quod dicuntur plures idæ secundum diversos respectus ad creaturas, ut supra in I. Libro dictum est.

DISTINCTIO XIX.

De primo hominis statu ante peccatum, scilicet qualis fuerit secundum corpus, & secundum animam.

Solent quæri plura de primo hominis statu ante peccatum, scilicet qualis fuerit homo prius quam peccaret, in corpore, & in anima: mortalis, an immortalis; passibilis, an impassibilis; de termino inferioris vitæ, & de transitu ad superiorem, de modo propagationis filiorum; & alia multa, quæ non inutiliter sciuntur, licet aliquando curiositate quærantur. At prius quam ad animi qualitatem pertinetia prosequamur, de qualitate ejus secundum corpus, & modo propagationis filiorum, & de aliis quibusdam inspiciamus. Primus igitur homo secundum naturam corporis terreni, & immortalis fuit quodammodo secundum aliquid, quia potuit non mori, & mortalis quodammodo, quia potuit mori. In illo namque primo statu habuit posse mori, & posse non mori; & hæc fuit prima humani corporis immortalitas, scilicet posse non mori. In secundo vero statu post peccatum habuit posse mori, & non posse non mori: quia in hoc statu moriendi est necessitas. In tertio statu habebit posse non mori, & non posse mori: quia ad illud statum pertinet moriendi impossibilitas, quod ex gratia erit, non ex natura. In primo statu fuit corpus hominis animale, iedens egens alimonis ciborum: unde & homo factus esse dicitur in animam viventem.

In II. Sent. Tom. II. Z 2

(1) Al. deest homo. (2) Supple facta fuisset, videretur.

tem, non spirituale, idest in animam corpus sensificantem, quod adhuc erat animale, non spirituale, quod egebat cibis, ut per animam viveret. Factus est igitur in animam viventem, idest vitam corpori dantem; tamen per sustentamenta ciborum: & tunc erat corpus mortale, & immortale, quia poterat mori, & poterat non mori. Post peccatum vero factum est mortuum, sicut dicit Apostolus, Rom. VIII. 10. „Corpus propter peccatum mortuum est; idest, necessitatem moriendi in se habet. In resurrectione vero erit spirituale, scilicet agile, & cibus non egens, & immortale: non sicut in statu primo tantum fuit, scilicet quod possit non mori, sed etiam quod non poterit mori. Unde Augustinus super Genes. ad lit. Lib. VI. cap. xxii. & deinceps, „Apostolus ait, loc. cit. Corpus quidem mortuum est propter peccatum. Prius de limo terræ formatum est corpus animale, non spirituale; cum quali resurgemus, & renovabimur à verustate, non in corpus animale, quale fuit, sed in melius, idest spirituale, cum hoc mortale induet immortalitatem, in quam mutandus erat Adam, nisi mortem corporis animalis peccando meruisset. Non enim ait Apostolus: Corpus mortale est propter peccatum; sed mortuum. Illud enim ante peccatum mortale, & immortale erat: quia poterat mori, & non mori. Aliud est autem non posse mori, aliud posse non mori. Ideo factum est per peccatum non mortale, quod erat; sed mortuum, quod non fieret, nisi peccaret: animale enim non est hoc corpus, sicut primi hominis fuit; sed jam deterior est, habet enim necessitatem moriendi. „Ecce hic evidenter aperit Augustinus quod corpus hominis ante peccatum, mortale, & immortale fuit; sed non qualiter fieri in resurrectione. De hoc eodem Beda super Genesim, cap. 11. ait: „Non est credendum, ante peccatum ita fuisse mortua corpora nostra, sicut modo: ait enim Apostolus: Corpus propter peccatum mortuum est. Sed licet fuissent animalia, nondum spiritua- lia, non tamen mortua, quæ scilicet necesse esset mori.

Utrum immortalitas quam habuit ante peccatum, esset de conditione naturæ, aut ex gratiæ beneficio.

Solet hic quæri, cum primus homo mortale, & immortale corpus habuerit, utrum ex conditione naturæ ipsius corporis habuerit utrumque, an alterum beneficium esset gratiæ, scilicet immortalitas, idest posse non mori. Ad quod dici potest, quia alterum habebat in natura corporis, idest posse mori, alterum vero, scilicet posse non mori, erat ei ex ligno vitæ, scilicet ex dono gratiæ. Unde Augustinus super Genes. Lib. VI. cap. xxv. „Quodammodo creatus est homo immortalis, quod erat ei de ligno vitæ, non de conditione naturæ. Mortalis erat de conditione corporis animalis; immortalis beneficio conditoris. Non enim immortale erat, quod omnino mori non posset: quod non erit, nisi ubi fuerit spirituale. „Aperite dicit, quod non ex natura, sed ex ligno vitæ habebat posse non mori. Propter hoc aliqui dicunt, quod nisi illo ligno uteretur, non semper viveret, quia peccaret. Peccaret enim, si illo ligno non uteretur: quia præceptum erat ei ut comederet de omni ligno paradisi, nisi de ligno scientiæ boni & mali. Sicut ergo peccavit comedendo quod erat prohibitum; ita etiam peccaret, si non comederet quod erat iustum.

Si non foret præceptum ut de illo ligno ederet, & aliis, & non illo uteretur, an possit non mori.

SED adhuc quæritur. Si non esset præceptum ut de ligno vitæ ederet, & aliis, & non illo vesceretur, numquid posset non mori? Si semper viveret, non utens illo ligno, non erat ei ex illo ligno posse non mori. Si vero non posset semper vivere, id erat ei ex illo ligno. Aliqui dicunt, quod si non fuisset ei præceptum vesci de illo ligno, & aliis, & non illo vesceretur, viveret semper; sic determinantes illud quod supra dixit Augustinus, scilicet „erat ei de ligno vitæ, non de conditione naturæ, tantum scilicet, quia si non ex conditione naturæ solummodo erat ei, sed etiam ex ligno illo. Aliis autem videtur quod ex ligno vitæ erat ei posse non mori, non ex natura. Ideoque enim dicitur potuisse non mori, quia poterat uti illo ligno, de quo edens non moreretur.

Questio Augustini, (1) quomodo immortalis factus sit homo.

DE hac vero hominis immortalitate qualis fuerit, (2) Augustinus super Genesim, Lib. III. cap. xxi. quæstionem movens, sic ait: „Quæritur quomodo immortalis factus sit homo præ aliis animalibus, & quomodo cum illis communem acceperit alimoniam. Sed alia est immortalitas carnis, quam in Adam

(1) Nicolai addit, & Bedæ. (2) Nicolai, Augustinus dubius hæret super Genes. Lib. III. cap. xxi. cum ait: „Quomodo autem homo immortalis sit, & acceperit escam cum aliis animalibus herbam pabuli ferentem semen, & lignum fructiferum, difficile est dicere. Si enim peccato mortalis effectus est, utique ante peccatum non indigebat talibus cibis: neque enim posset illud corpus fame corrumpi. „Et paullo post, „Sed non etiam quisquam dicere audebit, ciborum indigentiam, quibus reficiebatur, nisi mortalibus corporibus esse non posse. „Itemque Lib. VI. cap. xix. „Solet etiam quæri, utrum animale corpus prius homini formatum sit quale nunc habemus, an spirituale quale resurgentes habebimus. „Et cap. xxi. „Quis credat cibos ex arborum pomis decerptos, immortalibus corporibus necessarios esse potuisse? Huc accedit quod ipsa mors hominis quam cum peccato commertuisse, multa divina testimonia colloquuntur, indicat eum sine morte futurum fuisse, nisi peccasset. Quomodo ergo sine morte mortalis? Aut quomodo non mortalis, si corpus animale habebat? &c. „Beda quoque super Genesim ad illa verba, „Ecce dedi vobis omnem herbam ferentem semen, & universa ligna, &c. similem quæstionem movens sic ait &c. „Hæc vero ad marginem. Pro his quæ reponimus ex Augustino, editiones præcedentes velut ex illo referebant quæ inferius Bedæ nomine damus, & quæ refert ex illo Glossa ipsa, nec apud Augustinum occurrunt; licet eadem præcedentes editiones notarent ad marginem Lib. III. cap. xxi. quasi ex eo loco sumpta essent, ubi tamen hæc tantum quæ notamus. Nec vero Beda ex Augustino se sumpsisse indicat, sicut solet, sed simpliciter quasi sua dat, ut in illius commentario videre est.

ac cepimus, alia quam in resurrectione speramus per Christum. Ille factus est homo immortalis, ut posset non mori, si non peccaret; moreretur autem, si peccaret: filii vero resurrectionis nec poterunt ultra peccare, nec mori. Caro nostra non tunc egebit refectioe ciborum, quia nulla poterit esse defectio: caro Adæ ante peccatum ita immortalis creata est, ut per alimoniam adjuta, esset mortis, & doloris experta. Sic ergo immortalis, & incorruptibilis condita est caro hominis, ut suam immortalitatem, & incorruptionem per observantiam mandatorum Dei custodiret in quibus mandatis hoc continebatur ut de illis lignis concessis manducaret, & ab interdicto abstineret: per horum edulium immortalitatis dona conservaret, donec corporalibus incrementis perductus ad ætatem quæ conditori placeret, (3) multiplicaret progeniem: ipso jubente sumeret de ligno vitæ, quo perfecte immortalis factus, cibi alimenta ulterius non requireret. „Ecce his verbis videtur (4) Augustinus tradere quod caro primi hominis immortalitatem in se habuerit, quæ per alimoniam ciborum conservaretur usque ad tempus: suæ translationis in melius, quando de ligno vitæ comederet, & fieret omnino immortalis, ita ut non posset mori.

Quod ex prædictis consequi videtur hominem (5) de natura suæ conditionis aliquo modo fuisse immortalem, sed non omnino fieri immortalis, nisi participato ligno vitæ.

IDEO aliqui dicunt, quod immortalitatem de natura habebat: quæ poterat non mori, quæ aliorum lignorum estu poterat conservari, sed non poterat consummari, nisi per assumptionem ligni vitæ, quod videtur Augustinus sentire super Genes. Lib. VIII. cap. v. dicens: „Hoc quoque addo, talem cibum illam arborem præstitisse, quo corpus hominis stabili sanitate firmaretur, non sicut ex alio cibo; sed inspiratione salubritatis occultæ. „Hic innuere videtur quod cum aliis cibis posset corpus sustentari quod cibo indeficienti sanitate firmaretur. Ex quo consequi videtur quod sicut in natura sua habuit mortalitatem, quandam scilicet aptitudinem moriendi, ita aliquam immortalitatem in natura sua habuerit, idest aptitudinem quamdam, quæ poterat non mori cibis adjutus; sed si persistisset immortalitatis perfectio, esset ei de ligno vitæ. Sed qui hoc tradunt, quomodo superiora Augustini verba, quibus dicit, quod erat immortalis ex ligno vitæ, huic sententiæ non contradicant, diligenter inquirent.

DIVISIO TEXTUS.

DEterminata superius institutione humanæ naturæ quantum ad utrumque sexum, hic prosequitur conditiones naturæ institutæ quantum ad primum statum sui. Dividitur autem in partes duas. In prima determinat ea quæ pertinent ad conservationem individui in esse per immortalitatem; in secunda ea quæ pertinent etiam ad multiplicationem speciei per generationem, xx. dist. ibi: „Post hæc videndum est, qualiter primi parentes, si non peccassent, filios procreassent. Prima in duas. In prima ostendit immortalitatem hominis quantum ad primum statum; in secunda inquirit causam, & modum ejus, ibi: „Solet hic quæri; cum homo primus mortale, & immortale corpus habuerit, utrum ex conditione naturæ habuerit utrumque, an alterum beneficium esset gratiæ? Circa primum tria facit. Primo manifestat intentionem; secundo proponit hominis immortalitatem, ibi: „Primitus ergo homo secundum naturam corporis terreni immortalis fuit quodammodo; tertio manifestat differentiam illius primi status ad duos status sequentes, ibi: „In primo statu fuit corpus hominis animale. „Solet hic quæri. Hic inquiri causam immortalitatis, & modum, utrum scilicet esset per gratiam, vel per naturam, & circa hoc tria facit. Primo movet quæstionem; secundo determinat eam ex verbis Augustini, ibi: „Ad quod dici potest; tertio inducit quorundam disceptationem super hac determinatione, ibi: „Propter hoc aliqui dicunt, quod nisi illo ligno vitæ uteretur, non semper viveret, quia peccaret: & circa hoc duo facit. Primo ponit quorundam opinionem, qui simpliciter, dictæ determinationi adherent, dicentes, solam gratiam esse causam immortalitatis: secundo objicit in contrarium, & ponit contrariam opinionem, ibi: „Sed adhuc quæritur: & circa hoc tria facit. Primo ponit objectionem contra primam opinionem. Secundo ex hoc inducit opinio-

QUÆSTIO I.

HIC quærentur quinque. Primo. De immortalitate hominis secundum animam. Secundo. Utrum homo in statu innocentie fuerit immortalis secundum corpus. Tertio. Utrum fuerit impassibilis. Quarto. Supposito quod sic, utrum illa immortalitas, & impassibilitas fuerit per naturam, vel per gratiam. Quinto. Utrum illa immortalitas sit eadem cum immortalitate resurgentium.

ARTICULUS I.

Utrum anima hominis corrumpatur ad corruptionem corporis.

I. P. quæst. LXXV. art. 6. & II. contra Gent. c. LXXIX. LXXX. LXXXI. & quodl. vi.

AD primum sic proceditur. Videtur quod anima hominis corrupto corpore corrumpatur. Primo per hoc quod habetur Eccl. 11. 19. Unus est interitus hominis, & jumentorum. Sed jumenta simul in corpore, & in anima intereunt. Ergo videtur quod etiam homo.

(3) Nicolai: multiplicata progenie, ipso &c. (4) Idem omittit Augustinus, (5) Al. de naturæ suæ conditione. Ex EDIT. P. NICOL. (a) Sive Bedæ, ut supra.